

Examen VMBO-KB

2013

tijdvak 1
dinsdag 21 mei
9.00 - 11.00 uur

geschiedenis en staatsinrichting CSE KB

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 41 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 55 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Staatsinrichting van Nederland

- 1p 1 *Gebruik bron 1.*
1 Waar gaat de bron over?
A over de buitenlandse politiek
B over de ministeriële verantwoordelijkheid
C over het algemeen kiesrecht
D over het recht van amendement
- 1p 2 *Gebruik bron 2.*
2 De tekenaar is verontwaardigd omdat vrouwen uitgesloten zijn van kiesrecht. Daarom vergelijkt hij hen met andere groepen mensen.
→ Noem een groep waarmee de tekenaar vrouwen vergelijkt om zijn verontwaardiging te laten blijken.
- 1p 3 *Gebruik bron 3.*
3 De twee onderdelen van de bron passen elk bij een bepaalde groep. Bij welke groep past onderdeel 1 en bij welke groep past onderdeel 2?
	onderdeel 1:	onderdeel 2:
A	protestanten	rooms-katholieken
B	protestanten	socialisten
C	rooms-katholieken	protestanten
D	rooms-katholieken	socialisten
E	socialisten	protestanten
F	socialisten	rooms-katholieken
- 2p 4 *Gebruik bron 4.*
4 Voor welke groep (**arbeiders** of **directeuren**) komt de tekenaar op en van welke politieke stroming is hij een aanhanger (**socialisme** of **liberalisme**)? Geef ook met behulp van de bron aan waaruit zijn politieke voorkeur blijkt.
Doe het zo:
De tekenaar komt op voor de ... (kies uit: arbeiders of directeuren) en hij is een aanhanger van het ... (kies uit: socialisme of liberalisme).
De politieke voorkeur van de tekenaar blijkt uit ... (noem onderdeel van de bron).
- 1p 5 Vrouwen uit de **lagere klassen** voelden zich, net als veel andere vrouwen rond 1900, achtergesteld bij mannen. Toch deden ze vrijwel niet mee aan de strijd van de eerste feministen voor gelijke rechten.
→ Noem een reden waarom vrouwen uit de lagere klassen vrijwel niet mee deden aan de strijd van de eerste feministen.

- 2p 6 Hieronder staan uitgangspunten van vier politieke partijen rond 1900:
- 1 De vrijheid van het individu gaat boven alles. De rol van de overheid moet beperkt zijn.
 - 2 Het handelen van de overheid moet gebaseerd zijn op Gods woord. Protestantse scholen en verenigingen moeten een grote zelfstandigheid krijgen.
 - 3 In de maatschappij moeten voor de arbeiders betere levensvoorwaarden bestaan dan onder de kapitalistische uitbuiters.
 - 4 Staatsingrijpen is wenselijk om een sociale, christelijke samenleving te krijgen. Daarbij moeten de ideeën van de paus een belangrijke rol spelen.

Vier politieke partijen:

a ARP

b Liberale Unie

c RKSP

d SDAP

→ Geef per uitgangspunt aan welke politieke partij daarbij hoort.

Let op! Elke partij mag maar één keer gebruikt worden.

Doe het zo:

Bij uitgangspunt 1 hoort ... (vul letter in).

(tot en met 4)

Gebruik bron 5.

- 1p 7 In de toelichting naast de bron ontbreken enkele woorden. Deze ontbrekende woorden zijn aangegeven met de nummers 1 en 2.
- Welke woorden ontbreken in de toelichting? Kies uit: **mannelijke** of **vrouwelijke** of **mannelijke én vrouwelijke**.

Doe het zo:

1 = ... (kies uit: mannelijke / vrouwelijke / mannelijke én vrouwelijke)

2 = ... (kies uit: mannelijke / vrouwelijke / mannelijke én vrouwelijke)

- 1p 8 Hieronder staan enkele rechten van het parlement:
- 1 het budgetrecht
 - 2 het recht van amendement
 - 3 het recht van enquête
 - 4 het recht van initiatief
 - 5 het recht van interpellatie
- Welke **twee** rechten worden **alleen** door de Tweede Kamer uitgeoefend? Schrijf alleen de nummers op.

Gebruik bron 6.

2p 9 Vier begrippen uit de Nederlandse staatsinrichting:

- 1 coalitie
- 2 constitutie
- 3 formatie
- 4 regeerakkoord

→ Welke begrippen moeten in de tekst worden ingevuld?

Let op! Er blijft één begrip over.

Doe het zo:

Bij a hoort ... (vul nummer in).

(tot en met c)

1p 10 De koning(in) is officieel betrokken bij de totstandkoming van wetten in Nederland.

Bij welk onderdeel van de wetgeving in Nederland speelt de koning(in) officieel een rol?

- A De koning(in) neemt het initiatief voor elke nieuwe wet.
- B De koning(in) schrijft een enquête uit onder de bevolking.
- C De koning(in) stelt amendementen voor aan de Eerste Kamer.
- D De koning(in) zet een handtekening onder elke nieuwe wet.

1p 11 Welke bewering over de rechtspraak in Nederland is juist?

- A De uitspraak van een rechter in een strafzaak is openbaar.
- B Een rechter moet de uitspraken die hij doet, verantwoorden in het parlement.
- C Elke uitspraak van een rechter wordt gepubliceerd in het Wetboek van Strafrecht.
- D Voordat een rechter uitspraak doet, overlegt hij meestal met de minister van Justitie.

2p 12 Hieronder staan vier grondrechten:

- 1 het recht op bestaanszekerheid
- 2 het recht op gelijke behandeling
- 3 het recht op gezondheidszorg
- 4 het recht op rechtsbijstand

→ Geef per grondrecht aan of dit een **klassiek** of een **sociaal** grondrecht is.

Doe het zo:

grondrecht 1: ... (kies uit: klassiek grondrecht of sociaal grondrecht)

(tot en met grondrecht 4)

- 1p 13 Welke bewering over de Nationale Ombudsman is juist?
De Nationale Ombudsman neemt klachten in behandeling van burgers die bijvoorbeeld vinden dat ...
- A de dienstregeling van het openbaar vervoer niet goed is.
 - B de inhoud van een pas aangenomen wet in strijd is met de grondwet.
 - C een gemeenteambtenaar hen onbehoorlijk heeft behandeld.
 - D een rechter een voor hen ongunstige uitspraak heeft gedaan.

Gebruik bron 7.

- 1p 14 Welk grondrecht herken je in de bron?
- A vrijheid van drukpers
 - B vrijheid van godsdienst
 - C vrijheid van onderwijs
 - D vrijheid van vergadering
- 1p 15 Wat is volgens jou de belangrijkste gebeurtenis geweest in de ontwikkeling van de parlementaire democratie en rechtsstaat in Nederland vanaf 1848?
- Noem de volgens jou belangrijkste gebeurtenis en geef een argument voor je keuze.
- Doe het zo:*
gebeurtenis: ...
Geef een argument: ...

Historisch overzicht vanaf 1900

Gebruik bron 8.

- 1p 16 Welke naam moet worden ingevuld op de plaats van het vraagteken?

Gebruik bron 9.

- 2p 17 Hieronder staan vier ontwikkelingen:
- 1 emancipatie
 - 2 individualisering
 - 3 secularisatie
 - 4 verzuiling
- Welke **twee** ontwikkelingen zijn te herkennen in de bron? Schrijf alleen de nummers op.

Gebruik bron 10.

- 2p 18 Hieronder staan vijf oorzaken van de Eerste Wereldoorlog:
- a industrialisatie
 - b kolonialisme
 - c militarisme
 - d wapenwedloop
 - e wraakgevoelens

De vier onderdelen in de bron hebben te maken met oorzaken van de Eerste Wereldoorlog.

→ Geef per onderdeel aan welke oorzaak daarbij past. **Let op!** Er blijft één oorzaak over.

Doe het zo:

Bij onderdeel 1 past ... (vul letter in).

(tot en met onderdeel 4)

Gebruik bron 11.

- 1p 19 Met de postzegel wordt een gebeurtenis herdacht.

Welke gebeurtenis wordt herdacht?

- A de kroning van Frans Ferdinand en Sophie tot keizer en keizerin in Wenen
- B de moord op Frans Ferdinand en Sophie tijdens een bezoek aan Sarajevo
- C het ondertekenen van een vredesverdrag door Frans Ferdinand en Sophie in Versailles
- D het uitbreken van een volksopstand onder leiding van Frans Ferdinand en Sophie in Berlijn

Gebruik bron 12.

- 1p 20 Hoe heet de economische ontwikkeling die in de bron te zien is?

Gebruik bron 13.

- 1p 21 Welke toelichting past bij de bron?

- A Hitler gebruikt de gelijkschakeling om alle tegenstanders uit te schakelen.
- B Hitler gebruikt de gelijkschakeling om de parlementaire democratie af te schaffen.
- C Hitler gebruikt propaganda om door verkiezingen aan de macht te komen.
- D Hitler gebruikt propaganda om het volk achter zich te krijgen tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Gebruik bron 14.

- 1p 22 In de bron beschrijft een arbeider de situatie waarin hij terecht is gekomen.
Welke situatie past bij de bron?
- A De arbeider heeft vanwege de werkloosheid een kantoorbaan gekregen.
 - B De arbeider heeft vanwege zijn leeftijd een pensioenuitkering gekregen.
 - C De werkloze arbeider moet gaan werken in de werkverschaffing.
 - D De werkloze arbeider moet zich regelmatig melden voor zijn uitkering.

Gebruik bron 15.

- 2p 23 In de bron wordt gesproken over twee personen.
→ Welke persoon wordt bedoeld bij **nummer 1** in de bron? En welke persoon wordt bedoeld bij **nummer 2** in de bron?
- Doe het zo:*
Persoon bij nummer 1 is
Persoon bij nummer 2 is

- 1p 24 Veel historici zien de afloop van de Eerste Wereldoorlog als een oorzaak van de Tweede Wereldoorlog.
Welk argument hoort bij deze mening?
- A De Sovjet-Unie sloot een niet-aanvalsverdrag met Duitsland.
 - B Duitsland was ontevreden over het Verdrag van Versailles.
 - C Frankrijk wilde het verloren grondgebied terug hebben.
 - D Groot-Brittannië vond dat Duitsland niet hard genoeg was aangepakt.

Gebruik bron 16.

- 1p 25 In 2010 werden deze lichtjes in de straten van Rotterdam aangebracht.
De lichtjes herinneren aan een bepaalde historische gebeurtenis in Rotterdam.
→ Welke historische gebeurtenis wordt bedoeld?

Gebruik bron 17.

- 2p 26 Tijdens de Tweede Wereldoorlog waren er onder de Nederlandse bevolking verschillende reacties op de Duitse bezetting: sommigen waren enthousiast, anderen waren fel tegen, weer anderen pasten zich aan.
→ Welke reactie past bij de bron? Verklaar je keuze.
- Doe het zo:*
reactie: ... (kies uit: enthousiast / fel tegen / aanpassen)
verklaring: ... (geef verklaring)

Gebruik bron 18.

- 1p 27 Op welke kaart is het gebied te zien dat Duitsland en zijn bondgenoten bezet hielden in 1942?
- A kaart 1
 - B kaart 2
 - C kaart 3

Gebruik bron 19.

- 1p 28 Dit verhaal speelt zich af tijdens een periode in de Tweede Wereldoorlog in Nederland.
- Onder welke naam staat deze periode bekend?

- 2p 29 Tijdens de Tweede Wereldoorlog vielen er meer **burgerslachtoffers** dan tijdens de Eerste Wereldoorlog.
- Noem **twee** verschillende oorzaken voor het groter aantal burgerslachtoffers.

- 1p 30 Naar aanleiding van welke gebeurtenis werd het Warschaupact in 1955 opgericht?
- A de aanleg van het IJzeren Gordijn dwars door Europa
 - B de bouw van een muur tussen Oost- en West-Berlijn
 - C de stichting van de DDR door de communisten
 - D de toetreding van de BRD tot de NAVO

- 2p 31 Hieronder staan vijf kenmerken van het Westen of van het Oostblok tijdens de Koude Oorlog:
- 1 De meeste bedrijven zijn staats eigendom.
 - 2 De overheid bepaalt de economie.
 - 3 Iedereen is vrij om een politieke partij op te richten.
 - 4 In de meeste landen is sprake van vrijheid van meningsuiting.
 - 5 Onderwijs en gezondheidszorg zijn gratis.
- Welke kenmerken horen bij het Westen en welke bij het Oostblok?
- Let op!** Elk kenmerk mag maar één keer gebruikt worden.

Doe het zo:

Westen: ... (vul nummers in)

Oostblok: ... (vul nummers in)

- 2p 32 Hieronder staan zes uitspraken over Nederland in de twintigste eeuw:
- 1 De economische crisis zorgt voor een hoge werkloosheid.
 - 2 De olieboycot zorgt voor grote economische problemen.
 - 3 De Tweede Feministische Golf zorgt voor veranderingen.
 - 4 Er komen veel gastarbeiders om het arbeidstekort op te lossen.
 - 5 Het land wordt weer opgebouwd met Marshallhulp.
 - 6 Nederland wordt lid van de EGKS.
- Welke **twee** uitspraken horen bij Nederland in de periode 1945-1960? Schrijf alleen de nummers op.

Gebruik bron 20.

- 1p **33** In de bron staan de nummers 1 en 2.
→ Leg met een onderdeel van de bron uit of Oost-Berlijn met nummer 1 of met nummer 2 wordt aangegeven.

Doe het zo:

Oost-Berlijn wordt aangegeven met nummer ... (vul nummer in).

Dat is te zien aan ... (noem onderdeel van de bron).

Gebruik bron 21.

- 1p **34** Om welk land gaat het in de bron?

- 1p **35** Een belangrijk onderdeel van de hervormingen in de Sovjet-Unie werd glasnost genoemd: openheid over het bestuur van het land. Mensen kregen ook meer vrijheid om hun mening te uiten.

Welke politicus voerde deze hervormingen in?

- A Chroesjtsjov
- B Gorbatsjov
- C Lenin
- D Stalin

Gebruik bron 22.

- 1p **36** In de bron is de Amerikaanse president George Bush senior optimistisch over de toekomst van de wereld.

Waarom is hij optimistisch?

- A Omdat de Berlijnse Muur een oplossing biedt voor het Oost-Duitse vluchtelingenprobleem.
- B Omdat de Cubacrisis is opgelost en een kernoorlog is voorkomen.
- C Omdat de Verenigde Naties het bezit van kernwapens niet langer toestaan.
- D Omdat de vijandschap met de Sovjet-Unie en daarmee ook de Koude Oorlog is afgelopen.

Gebruik bron 23.

- 1p **37** Van welke organisatie werden deze landen lid?

- A de Europese Economische Gemeenschap
- B de Verenigde Naties
- C de Volkenbond
- D het Warschaupact

- 2p **38** Hieronder staan vier beweringen over de Europese Unie:
- 1 Door de invoering van de euro ontstond een monetaire unie van een aantal landen in de Europese Unie.
 - 2 Door de invoering van de euro was de Europese eenwording voltooid.
 - 3 Door de oprichting van het Europees Parlement werd de democratische controle op de Europese Commissie versterkt.
 - 4 Door de oprichting van het Europees Parlement werd de democratische controle op de Raad van Ministers versterkt.
- Welke **twee** beweringen zijn juist? Schrijf alleen de nummers op.

Gebruik bron 24.

- 2p **39** Hieronder staan vier conflicten in de twintigste eeuw:
- 1 de Blokkade van Berlijn
 - 2 de Cubacrisis
 - 3 de Eerste Wereldoorlog
 - 4 de Tweede Wereldoorlog
- Bij welk conflict hoort deze bron? Verklaar je keuze met behulp van de bron.

Doe het zo:

Conflict ... (vul nummer in) hoort bij de bron, omdat ... (geef verklaring met behulp van de bron).

Gebruik bron 25.

- 1p **40** De afbeeldingen gaan allemaal over het dagelijks leven in Nederland in de twintigste eeuw.
- Zet de afbeeldingen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.
Schrijf alleen de nummers op.

Doe het zo:

Eerst ..., dan ..., vervolgens ... en ten slotte ... (vul nummers in).

2p 41 Hieronder staan vier verschijnselen uit de Nederlandse maatschappij aan het einde van de twintigste eeuw:

- 1 Er worden steeds vaker via internet cd's gekocht in de Verenigde Staten.
- 2 Het aantal mensen dat op zondag een kerkdienst bezoekt is verder afgenomen.
- 3 In verschillende woonwijken van Nederlandse steden ontstaan conflicten tussen jongeren van verschillende bevolkingsgroepen.
- 4 Steeds meer mensen kiezen voor zichzelf en willen minder tijd besteden aan vrijwilligerswerk.

Hieronder staan vier begrippen:

- a globalisering
- b individualisering
- c multiculturele samenleving
- d secularisatie

→ Geef per verschijnsel aan welk begrip daarbij hoort.

Doe het zo:

Bij verschijnsel 1 hoort ... (vul letter in).

(tot en met verschijnsel 4)

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.